GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr 94. *Sâmbătă 27 Aprilie (9 Maiu)* **1885.**

Rĕspunsurile d-lui Tisza.

Braşovŭ, 26 Aprilie 1885.

Dacă d-lŭ ministru-preşedinte şi ministru de interne Tisza a putută sĕ amâne rĕspunsurile, ce le datoria deputaţilorŭ Babeşŭ şi Truţa asupra unorŭ cestiunĭ de mare însemnătate, mai bine de două lunĭ de ḍile, credemŭ că nu va surprinde pe nimenĭ, că şi noi amŭ lăsatŭ sĕ mai trécă câteva ḍile înainte de a face o analisă a acelorŭ caracteristice rĕspunsuri.

Intârḍierea acésta ni-a venitŭ spre bine, pentru că astăḍĭ suntemŭ în plăcuta posiţiune d'a publicá mai întâiu judecata unei foi germane asupra espectorărilorŭ d-lui Tisza, care fóiă mai alesŭ încâtŭ privesce casulŭ cu oprirea serviciului divinŭ dela Lupşa nu este directŭ interesată în cestiune. „*Siebenbürgisch d. Tageblatt*“ scrie sub titlulŭ „Glose la rĕspunsurile d-lui Tisza“ în numĕrulŭ sĕu de Joi 7 Maiu între altele:

„Deputatulŭ Truţa a adusŭ în vorbă unŭ casŭ, care şi în partria nóstră este estraordinarŭ. Intr'o comună românéscă a comitatului Turda-Arieşŭ se oprise ţinerea obicĭnuitului serviciu divinŭ de *Dumineca* de către autoritatea politică şi în faptă se împedecase prin gendarmeriă, fiindcă se bănuise înscenarea unei serbărĭ a lui Horia şi Cloşca. Ministrulŭ-preşedinte a admisŭ în rĕspunsulŭ sĕu acestŭ faptŭ; citămŭ propriele sale cuvinte: „Avêndŭ suspiţiune basată — ḍise ministrulŭ — că în aceea comună serbarea ce se oprise pentru ḍiua de Sâmbătă o vorŭ ţiné Dumineca sub pretextulŭ unei liturgii, *s'a interḍisŭ într'adevĕrŭ* ţinerea acestui *serviciu divinŭ*, nu însĕ prin scóterea creştinilorŭ din biserică, ci în acelŭ modŭ, că *preoţii în urma interḍicerii n'au putută ţiné liturgiă* şi că poporulŭ, care începuse sĕ vină în mare numĕrŭ la biserică, fiindŭ avisatŭ de *gendarmĭ*, că liturgia nu se póte ţiné, s'a risipitŭ în tótă liniştea şi fără nicĭ o disordine. Acésta este adevĕrata stare a lucrului.“

Espunerea ministrului-preşedinte şi raportulŭ deputatului Truţa asupra neobicĭnuitului casŭ se deosebescŭ una de alta numai într'unŭ punctŭ neesenţialŭ. Deputatulŭ Truţa ḍisese, că gendarmii arŭ fi năvălitŭ cu baioneta în biserică şi că arŭ fi scosŭ afară pe ómenĭ, pe când ministrulŭ négă acéstă împrejurare secundară. Nu suntemŭ în posiţiune a decide, că óre espunerea lui Tisza séu a lui Truţa corĕspunde în acestŭ punctŭ faptelorŭ; totuşĭ pentru a judecá lucrulŭ ne vomŭ ţiné numai de espunerea lui Tisza, ce se baséză pe rapórte oficiale, care fără îndoială încă nu suntŭ totdéuna demne de credinţă, mai cu sémă când vinŭ dela organele interesate în causă, prin urmare mai multŭ séu mai puţinŭ preocupate. In esenţa lucrului, cum amŭ ḍisŭ, nu se schimbă nimica, dacă gendarmii au alungatŭ pe ómenĭ din casa lui Dumneḍeu cu forţa séu i-au împedecatŭ d'a intra în ea. Lucrulŭ principalŭ rĕmâne interḍicerea serviciului divinŭ de Dumineca şi împedecarea faptică a acestuia.

Interḍicerea este o *mĕsură preventivă poliţienéscă*, prin care autoritatea a voitŭ sĕ întîmpine eventuala serbare a lui Horia şi Cloşca. Nu schimbă nimicŭ din caracterulŭ poliţienescŭ alŭ acestei mĕsurĭ nicĭ rĕspunsulŭ ce l'a datŭ ministrulŭ Tisza mai târḍiu d-lui Babeşŭ, ḍicêndŭ: „Acésta nu este o mĕsură preventivă din punctulŭ de vedere alŭ statului poliţienescŭ, ci este, după a mea părere, datoria fiecărui guvernŭ pretutindenĭ în lumea acésta.“ Acéstă replică a ministrului remâne o frasă, care nu schimbă nimica din clasificarea casului, orĭ câtŭ de multŭ sĕ fi fostŭ aprobată de drépta camerei. Căcĭ acela e scopulŭ *poliţiei*, de a împiedecá *periculele* înainte de realisarea lorŭ şi de a preveni turburărei ordinei încă neîntêmplate, deosebindu-se de acela alŭ *justiţiei*, care urmăresce ofensarea deja realisată a legii.

Acésta este deosebirea între *statulŭ poliţienescŭ* şi între *statulŭ* basatŭ *pe dreptŭ*, că celŭ dintêiu păşesce în contra faptelorŭ cetăţenilorŭ, încă *înainte* de a fi trecutŭ aceste în unŭ stadiu alŭ ilegalităţii, pre când celŭ din urmă păşesce numai în potriva adevĕratelorŭ violărĭ de dreptŭ. Este clarŭ, că omulŭ póte greşi mai uşorŭ când se pune pe têrêmulŭ suspiţiunilorŭ; este neevitabilŭ ca şi pericule *închipuite* sĕ fie combătute de statulŭ poliţienescŭ. Libertatea faptelorŭ omenescĭ depinde dela judecata *subiectivă* a organelorŭ, carĭ facŭ poliţia preventivă, prin urmare acéstă libertate nu esistă de locŭ. Volnicia, care este strînsŭ legată de judecata *subiectivă* a organelorŭ poliţienescĭ, a produsŭ acea puternică reacţiune, care a pusŭ în Europa apusană statulŭ de dreptŭ în loculŭ statului poliţienescŭ.

In casulŭ de faţă avemŭ de a face fără îndoială c'unŭ actŭ alŭ poliţiei preventive. Interḍicerea liturgiei de Dumineca în Lupşa voia sĕ impiedece d'a se ţiné cu acésta ocasiune şi unŭ parastasŭ pentru Horia şi Cloşca. Nu era mai bine sĕ fi aşteptatŭ, că sĕ véḍă, dacă se adeveresce suspiţiunea, privitóre la ţinerea unui asemenea parastasŭ? Sĕ admitemŭ, că suspiţiunea aceea s'ar fi adeveritŭ şi că serviciulŭ divinŭ s'ar fi ţinutŭ în adevĕrŭ. Óre acestŭ casŭ învólvă o crimă séu unŭ delictŭ, pentru a căruia pedepsire arŭ trebuí sĕ intervină tribunalele penale? Nu credemŭ; celŭ puţinŭ n'amŭ auḍitŭ nimicŭ despre aceea, ca procurorulŭ sĕ fi acusatŭ pe cei ce au aranjatŭ serbarea lui Horia şi Cloşca în celelalte locurĭ, unde în adevĕrŭ s'a ţinutŭ. Ce erá însĕ, dacă suspiţiunea s'ar fi doveditŭ de nebasată şi dacă nicĭ nu s'ar fi ţinutŭ unŭ parastasŭ pentru Horia şi Cloşca în cursulŭ serviciului divinŭ în comuna Lupşa? In acestŭ casŭ credincioşii comunei bisericescĭ Lupşa arŭ fi fostŭ fără de nicĭ o causă împiedecaţĭ în ţinerea rugăciunilorŭ lorŭ, numai şi numai pentru că organele poliţiei şi-au închipuitŭ ceva, ce nu esistă.

Tóte actele religióse sunt puse sub scutulŭ legei penale a statului; împiedecarea séu conturbarea cu forţa a serviciului divinŭ unei religiunĭ recunoscute este o faptă abusivă ce se pedepsesce în sensulŭ § 190 a legei penale ungurescĭ (Art. de lege V. 1878,) care ḍice: „*Celŭ ce împedecă séu conturbă cu forţa serviciulŭ divinŭ* alŭ unei religiunĭ recunoscute din partea statului, comite unŭ delictŭ şi este a se pedepsi cu închisóre până la unŭ anŭ şi cu amendă în banĭ până la o miiă florinĭ. Incercarea chiar este a se pedepsi.“ N'amŭ auḍitŭ sĕ se fi făcutŭ vre-o cercetare nicĭ măcarŭ spre a aduce claritate asupra împedecărei cu forţa a serviciului divinŭ de Dumineca din biserica greco-orientală recunoscută de statŭ. Cercetarea trebue sĕ-o facă judecătoria, care are a stabili, dacă împedecarea cu forţa a serviciului divinŭ în comuna Lupşa nu învólvă delictulŭ de conturbare a religiunii, prevĕḍutŭ în § 190 alŭ codului penalŭ. Prin aceea, că ministrulŭ-preşedinte, care n'are putere judecătoréscă, justifică împiedecarea cu forţa a serviciului divinŭ de Dumineca în comuna Lupşa, nu s'a făcutŭ destulŭ legei.

In totŭ casulŭ este lucru ciudatŭ, că ministrulŭ-preşedinte, în aceeaşĭ şedinţă a adunărei deputaţilorŭ, în care a admisŭ că s'a interḍisŭ serviciulŭ divinŭ de Dumineca în Lupşa şi c'a fostŭ împiedicatŭ, a adresatŭ către deputatulŭ Babeşŭ provocarea, că „d. deputatŭ sĕ arate orĭ şi când, *dacă póte*, că cum şi prin ce a fostŭ împiedecatŭ cineva în acéstă patriă *în esercitiulŭ drepturilorŭ sale prin mĕsurĭ preventive?*“ Deputatulŭ Babeşŭ a rĕspunsŭ la acésta fórte corectŭ provocându-se la *casulŭ de mai înainte*, în care visitatorii bisericei în Lupşa au fostŭ împiedecaţĭ în esercitarea dreptului lorŭ pusŭ sub scutulŭ codului penalŭ, dreptulŭ de-a se rugá lui Dumneḍeu.“

Conflictulŭ anglo-rusŭ.

Ministrulŭ Gladstone şi Granville au declaratŭ, că Anglia şi Rusia sunt gata a supune tóte diferenţete cu privire la interpretaţiunea convenţiunii dela 17 Martie judecăţii unui suveranŭ amicŭ, mai încolo, că în Londra éră vorŭ sĕ încépă negoţiaţiunile despre stabilirea hotarelorŭ afgane. Prin acésta Europa éră s'a mai liniştitŭ puţintelŭ.

Până când era rĕsboiulŭ în perspectivă, tótă lumea credea, că rĕsboiulŭ acesta se va purta mai multŭ pe apă, decâtŭ pe uscatŭ, şi că se va purta pe uscatŭ numai în Asia centrală, unde din causa greutăţilorŭ teritoriale şi topografice, nu se potŭ concentra mase marĭ de trupe şi unde din causa terenului celui anevoiosŭ nu se póte provedea armata cu proviaotulŭ necesarŭ, pentru că căile de comunicaţiune lipsescŭ mai cu totulŭ. Dacă într'adevĕrŭ s'ar fi luatŭ la luptă pe mare aceste două puterĭ marĭ, atuncĭ ne puteamŭ aştepta la stricăciunile cele mai marĭ, la împedecarea negoţului şi a producţiunii, la periclitarea proprietăţii şi la multe alte calamităţĭ, carĭ arŭ fi isvorâtŭ dintr'unŭ rĕsboiu pe mare.

Decă se va mănţiné pacea, atuncĭ meritulŭ este alŭ partidelorŭ litigante şi anume alŭ lui Gladstone şi alŭ împĕratului Alesandru III. Ministrulŭ-preşedinte Gladstone a păzitŭ interesulŭ păcii până în óra din urmă cu o evlaviă apostolică şi totŭ mereu a apelatŭ la iubirea de pace a Ţarului Alesandru, şi după multe sbuciumărĭ şi frămêntărĭ Gladstone l'a făcutŭ şi pe Ţarulŭ, ca sĕ nu asculte de glasulŭ partidei militare.

Preparaţiunile militare englese n'au făcutŭ nicĭ o impresiune asupra Rusiei, dară nicĭ petecele de locurĭ din Asia nu puteu îmbărbăta pe Ruşĭ la o acţiune în contra Angliei. In Indii vomŭ ajunge, îşĭ ḍiceau unii bărbaţĭ Ruşĭ, pe altă cale: facêndŭ pe domnitorii indigenĭ indienĭ, ca sĕ se revolteze în contru domniei englesescĭ. In urmă au înţelesŭ Ruşii, că pentru o luptă atâtŭ de gigantică nu sunt pregătiţĭ şi că Englesii dispunŭ de bogăţii colosale, prin carĭ ei totŭ mereu sunt în stare sĕ pună în luptă nouĕ mijlóce. Rusia arŭ fi reportatŭ la începutŭ resultate strălucite în Afganistanŭ, dară apoi Englesii prin tenacitatea şi prin constanţa lorŭ totuşĭ până la cele din urmă arŭ fi triumfatŭ. Unanimitatea cu care a votatŭ parlamentulŭ din Londra creditulŭ pentru rĕsboiŭ au avutŭ efectŭ în Petersburgŭ. Se vorŭ fi gânditŭ Ruşii, că nicĭ Napoleonŭ celŭ Mare n'a putut înfrânge pe Anglia, care totŭ mereu a pusŭ în mişcare tóte coaliţiunile.

Consideraţiunea, că rĕsboiulŭ cu Anglia nu se póte termina iute, ci din contră se va continua cu anii pe tóte mările şi în tóte continentele va fi îndemnatŭ pe Ruşĭ, ca sĕ fie mai pacînicĭ. Dar nu mai puţinŭ Anglia, care nu s'a interesatŭ de cealaltă Europă până 'ı-a venitŭ apa la gură, 'şi-a datŭ tóte silinţele sĕ eviteze rĕsboiulŭ, fiindcă s'a vĕḍutŭ isolată. Şi causa acestei isolărĭ este politica lui Gladstone, care voindŭ sĕ facă cucerirĭ în tóte continentele, în Egiptŭ, Sudanŭ, Africa sudică, în Asia centrală, în Australia, pe tóte puterile europene le a vătămatŭ şi vecsatŭ. Cancelarulŭ Germaniei în totŭ timpulŭ frământărilorŭ dintre Anglia şi Rusia tăcŭ şi numai presa se aruncá din când în când asupra Angliei îmbărbătândŭ pe Rusia.

Acéstă atitudine duşmănósă a Germaniei faţă cu Anglia silì pe Gladstone sĕ se prefacă în apostolŭ alŭ păcii.

»N. fr. Presse« găsesce, că din acéstă schimbare spre pace a situaţiunii două partide esŭ cu mânile góle. Ele se retragŭ desamăgite între culise: Italia şi Polonii. Italia credea, că încurcătura Angliei cu Rusia o va scăpa din gréua situaţiune, în care a adus'o espediţiunea ce a întreprins'o la Marea roşiă. In suita Angliei, arŭ fi putută profita ceva Italia. Polonii de altă parte, ḍice fóia vienesă, prin emisarii lorŭ arŭ fi putută provoca o revoluţiune în contra Rusiei, îndată ce arŭ fi vĕḍutŭ încă-

rată cu Anglia. Pacea a eşitŭ învingĕtóre, dar Rusia va înghite în dose micĭ Asia centrală şi Europa nu o va opri, precum n'a oprit'o nicĭ până acuma.

SCIRILE ḌILEI.

Ministrulŭ unguroscŭ de interne a permisŭ, ca comunele, care în legătură cu Branulŭ de josŭ şi cu celŭ de susŭ formau comune marĭ, sĕ formeze de aci înainte comune micĭ de sine stătătóre.

—0—

Cariola postală, ce comunică până acum între Vulcanŭ şi Petroşenĭ de patru orĭ pe sĕptĕmână, dela 10 Maiu va face acéstă cale în fiecare ḑi totŭ după ordinea de drumŭ de până acum.

—0—

Din Cracovia se telegrafiază ḑiarului vienezŭ »N. Fr. Presse: »In biserica catedrală, la Wawel, s'a celebratŭ cununia contelui Ernst Adolf Münster, fiiulŭ ambasadorului germanŭ din Londra, cu princesa Melania Ghica.»

—0—

»Românulŭ« află din sorginte fórte autorisată, că convocarea camerilorŭ române este strînsŭ legată de evenimentele din afară. Deocamdată ḑiua convocării nu se scie.

—0—

Autoritățile francese începŭ a sa ocupa de cestiunea concurenței ce produsele germane şi austriace facŭ celorŭ francese pe piețele române. »Românulŭ« scrie, că însărcinatulŭ de afacerĭ alŭ Franciei la Bucurescĭ crede, că lupta nu e cu neputință şi, în raportulŭ sĕu, recomandă esportatorilorŭ francesĭ d'a imita pe cei germanĭ şi austriacĭ, adică d'a occorda clientelei lorŭ române credite de şése, nouĕ şi douĕ-spre-ḑece lunĭ. Dênsulŭ sfătuesce pe esportatorii francesĭ a adopta sistema celorŭ germanĭ şi englesĭ, care constă întru a fi represintaţĭ prin case corespondente (unŭ felŭ de agenţii), unde sĕ se espună mostre de mărfurĭ de totŭ felulŭ şi de tóte calitățile , precum şi prețurile de fabrică ale fiecăreia. Raportulŭ adaogă, că la Bucurescĭ suntŭ patru-ḑecĭ şi trei agențĭ comisionarĭ însarcinaţĭ a represinta mai multe case din Austria, Germania, Elveția şi Englitera.

—0—

In Laibach petrarulŭ Kossier eşindŭ în 3 Maiu la preumblare cu cei trei copii ai sĕi, i-a împuşcatŭ indată ce a ajunsŭ în câmpŭ. Petrarulŭ era smintitŭ şi autoritatea nu îngrijise, ca sĕ fie pusŭ sub supraveghiare.

—0—

Prințulŭ Alexandru Carageorgevicĭ a testatŭ din averea sa de 2 milióne florinĭ: 38,000 pentru stipendii, 4000 oraşului sĕu natalŭ, 200 fl. bisericei gr. or. din Timişóra.

—0—

După unŭ raportŭ publicatŭ de curêndŭ de »Propaganda fide« din Roma, în cele 25 de vicariate din China şi Ananŭ au primitŭ catolicismulŭ 16,500 de adulțĭ şi la 130,000 de copii.

Prigonirea limbei române în municipiulŭ Solnocŭ-Doboca.

Dela întrunirea Someşenilorŭ.

Pre aicĭ nu numai şefii diferitelorŭ autorităţĭ publice, ci întregŭ aparatulŭ administrației politice şi judiciare, şi societatea maghiară, pune mare trudă pentru eliminarea limbei române din graiulŭ viu alŭ Românului, provocêndu-te pre totŭ momentulŭ sĕ nu vorbescĭ românesce, ci numai unguresce, fiindcă »hivatalos oláh nyelv nem létezik, beszéljen az ur vellünk magyarul*) !?« şi décă 'vr'unŭ Ungurŭ mai modaratŭ vorbesce — din întêmplare — românesce cu unŭ Românŭ, altŭ Ungurŭ ultraistŭ ți'lŭ dojenesce în absența ta, că de ce vorbesce românesce!?

Tótă pătura maghiară din Deşiu este cuprinsă de pofta maghiarisării, proclamate în Cluşiu, ca de nisce frigurĭ. Multŭ 'şĭ sfarmă capulŭ cu maghiarisarea numelorŭ Românilorŭ, ceea ce se vede din indicele publice.

Din comerciulŭ scripturisticŭ limba română e scósă cu desĕvêrşire, décă se mai află vr'o scrisóre română, aceea e batjocurită, că e scrisă »a franczia nyelvben,« şi autorulŭ ei este înjuratŭ cocişesce şi amenințatŭ!? De pe la institute de creditŭ nu se dau banĭ împrumutŭ Românilorŭ, dacă nu'şĭ scriu unguresce numele.

Strămutându-se în 22 Aprilie a. c. preşedintele celŭ umanŭ dela tribunalulŭ reg. de aicĭ d. Iosifŭ Keul la Tabla regéscă în Têrgulŭ Muresului, care funcționarŭ totŭ mai făcea órecare dreptate Românilorŭ cunoscêndŭ limba lorŭ bine, amŭ înțelesŭ, că e datŭ acuma prin d. preşedinte substitutŭ maghiarŭ ordinŭ la personalulŭ judecătorescŭ, „ca *numele advocaților românĭ sĕ nu se mai scrie cu ortografiă românéscă d. e. Manu, Munteanu, Stețiu, ci unguresce: Mán, Muntyán, Stétz etc.*

*) Pe românesce: »Limbă română oficială la noi nu esistă, vorbesce unguresce cu noi Domnule.«

Indată după depărtarea d-lui Keul, substitutulŭ acestuia 'şi-a înauguratŭ activitatea prin acea faptă, că părêndu-i-se póte, că fiind între 26 diurniştĭ 9 inşĭ românĭ acestia suntŭ pre mulțĭ, pre 2 dintre ei pe dd. Gabriel Ilieşiu şi Dumitru Florianŭ, cei mai bunĭ scriitorĭ, i-au destituitŭ din posturile lorŭ, deşi dintre Ungurĭ sunt, cari nicĭ nu sciu scrie cum se cade.

Ce va mai întreprinde noulŭ presedinte denumitŭ aici — judele cercualŭ din Boroşineu — Ballás Máté, nu cumva îi va afla pre toțĭ Românii superflui? Aici nicĭ baremĭ diurnistŭ nu póte fi Românulŭ, deşi are calitățile recerute. — Aşa departe au ajunsŭ lucrurile!

Iată respectarea legei de naționalitate sancționată de Maiestatea Sa, într'unŭ municipiu şi teritorŭ judicialŭ, unde poporațiunea română face 9 percente şi unde Ungurii aici au numai 2 comune curatŭ maghiare: Dămăcuşienii şi Dicea ung. formândŭ 10 percente la olaltă cu tóte celelalte naționalitățĭ: germanĭ, armenĭ şi țiganĭ.

In Năsĕudŭ e denumitŭ la judecătoria cercuală unŭ ungurŭ de aici Bárthos Dezsö. — Videant consules!

O voce asupra maghiarisării

Din munții Abrudului, Aprile 1885.

Reuniunea din Cluşiu s'a formatŭ, scopulŭ ei este a maghiarisa pe Românĭ; ḑiarele maghiare tóte aplaudéză; guvernulŭ o ajută; lucrarea s'a începutŭ, decĭ trebue sĕ ne apărămŭ.

Modulŭ apărărei ni-lŭ arată istoria Românilorŭ. — De ce Românii nu s'au făcutŭ Goțĭ, Avarĭ, Hunĭ etc? Pentru că nu le-aŭ învĕțatŭ limba, nu le-au luatŭ datinele şi s'au feritŭ de orĭ-ce raportŭ şi atingere strînsă cu ei.

Maghiarii dela celŭ dintêiŭ până la celŭ din urmă sunt fanatisaţĭ de ḑiaristica lorŭ; lucră cu tótă hotărîrea la maghiarisarea Românilorŭ; lucră ministerulŭ prin ordonanțe, prin scóle şi prin legislațiă; lucră funcționarii administrativĭ şi judecătorescĭ prin presiune şi lucră acum publiculŭ maghiarŭ prin asociațiunile lorŭ fără nicĭ o genare.

Decĭ nu trebue sĕ stămŭ pasivĭ fațǎ cu acéstă luptă ci sĕ le arătămŭ, că Românulŭ are tăriă, are consciință națională superióră. Adune Maghiarii pre tóte lichelele, pre toțĭ curciții de prin oraşe şi Comitate unde nu sunt Maghiarĭ şi cu ei sĕ represinte pe Maghiarĭ. Aceştĭ renegaţĭ, ca sĕ capete favorurĭ, se silescŭ a da dovedĭ de maghiarismulŭ lorŭ şi strigă cu fanatismŭ: maghiarisare! Intr'astfelŭ de adunăturĭ potŭ sĕ tragă ei şi câte unŭ Românŭ, fără simțŭ, fără caracterŭ şi mortŭ moralicesce. Astfelŭ de Românĭ sunt ca ramurile uscate din pomulŭ naționalŭ orĭ rĕmânŭ ele în pomŭ, orĭ se tae, nicĭ unŭ folosŭ nu aducŭ, căcĭ ce folosŭ aduce fii vitregĭ? Ne mai strică Maghiarii prin campania lorŭ de a ne maghiarisá, fiind că ne împedecă de a progresa în cultură, nu ne lasă sĕ ne facemŭ scolĭ, ne oprescŭ a ne face reuniunĭ culturale, ne slăbescŭ în puterĭ, pentru că junimea nóstră trece în România, ér prin Episcopii nostri slăbescŭ poporulŭ nostru în curagiu.

Dér rĕulŭ celŭ mai mare ce ne facŭ ei este, că ne sărăcescŭ materialicesce, dér şi ei se calicescŭ şi țéra e aprópe de prăpaste. După profeții maghiarĭ nu e departe acéstă sórte. Pe ei nu-i dóre, că au aḑĭ bugetulŭ, au bunurile țĕrii şi facŭ datorii pe ele, însĕ au capĕtŭ şi acestea, decĭ pe noi ne dóre, că ne ducŭ la ruină cu tóte sacrificiile ce le facemŭ pentru patriă. Ar trebui sĕ facemŭ ca acestea sĕ le scie Curtea, sĕ le scie lumea. Ar trebui sĕ angajămŭ prin unŭ bărbatŭ rutinatŭ în politică o fóie germană europeană, acelŭ bărbatŭ se scrie în diferite cercurĭ şi de sigurŭ va face cincĭ şése sute de prenumeranţĭ românĭ la fóia europénă, care sĕ buciume aceste rele, ca sĕ le audă cei cu influință asupra țĕrii, pentru a opri rĕulŭ şi prăpastea. Tractândŭ din altă parte ḑicemŭ: Nu trebue sĕ ne înfiorămŭ fiind că totŭ rĕulŭ are şi binele sĕu, aşa şi campania Maghiarilorŭ de a ne maghiarisá. Mare bine au făcutŭ şi facŭ d-nii Tisza şi Trefort, cari au declaratŭ rĕsboiulŭ maghiarisării şi toţĭ cei inspiraţĭ de ei de a maghiarisá pe Românĭ pentru că au deşteptatŭ pre Românĭ, punêndu-i în posițiune de a se apĕrá. Din nenorocire pentru această patriă, şoviniştii maghiarĭ mărescŭ prăpaştia dintre Românĭ şi Maghiarĭ, după esemplulŭ Englesilorŭ cu Irlandesii.

In asemenea lupte şi suferințe au trăitŭ Românii cu Maghiarii 9 secolĭ şi nu i-au înghițitŭ în lupte; vorŭ trăi câtŭ le va fi scrisŭ, cacĭ lupta este viață şi celŭ ce trăesce în trândăviă nu se póte asemĕna cu unŭ rîu ce curge, ci cu o baltă infectă. Căcĭ împăciuire pe basa legilorŭ de maghiarisare e cu neputință.

Prințulŭ Al. Karageorgevicĭ.

Din Timişóra se anunță, că prințulŭ Alexandru Karageorgevicĭ a muritŭ acolo la 21 curentŭ 7 óre diminéța, după o bólă îndelungată. Când s'a născutŭ elŭ la 11 Octomvrie 1806, părintele sĕu, care, dintr'unŭ fiu de țĕranŭ şi haiducŭ urmăritŭ de lege, a ajunsŭ sĕ comandeze pe Sêrbii rĕsculaţĭ, bătuse deja pe Turcĭ în mai multe lupte. In etate de 7 anĭ elŭ a fugitŭ cu tată-sĕu în Ungaria şi avea unspre-ḑece anĭ, când Rusia, după asasinarea tatălui sĕu, luà băiatulŭ puindŭ sĕ îi se dea o educațiă militară Ca bărbatŭ tênĕrŭ se întórse în patriă şi Milanŭ Obrenovicĭ numì de adjutantŭ alŭ sĕu pe fiulŭ liberatorului Serbiei. In curêndŭ poporulŭ, nemulțumitŭ cu Obrenovicĭ, se întórse spre urmaşii lui George celŭ Negru (Kara-George) şi la 14 Septemvrie 1842 familia Obrenovicĭ fù detronată de Scupcină şi Alexandru Karageorgevicĭ proclamatŭ ca domnitorŭ. Insĕ Pórta i-a acordatŭ numai titlulŭ de Baş-bey şi mărì tributulŭ; acéstă împrejurare fù exploatată contra noului prințŭ de către partiḑanii lui Obrenovicĭ sprijiniţĭ de Rusia. In fine atâtŭ Rusia câtŭ şi Pórta cedară şi la 1843 permiseră sĕ se aleagă Al. Karageorgevicĭ de prințŭ.

Elŭ stete 15 anĭ în fruntea poporului sêrbŭ. Partida națională nu era mulțămită cu prințulŭ, care în luptele Muntenegrului cu Turcia a rĕmasŭ neutralŭ şi se arăta afabilŭ şi Austriei. La 22 Decemvrie Scupcina hotărî sĕ-lŭ silească sĕ abḑice. Prințulŭ cerù unŭ termenŭ de o ḑi sĕ se gândéscă, dar fiindŭ îndemnatŭ de soția sa sĕ se opue, fugì în cetatea ocupată de Turcĭ, după care la 23 Decemvrie Scupcina făcù cunoscutŭ, că Al. Karageorgevicĭ a încetatŭ de a mai fi prințŭ alŭ Serbiei. Ca şi tată-sĕu, cu 45 anĭ înainte, aşa fugì şi elŭ în Ungaria şi se stabilì în Pesta, unde cumpĕrà o casă, pe când bĕtrânulŭ Miloşŭ Obrenovicĭ întrà în palatulŭ din Belgradŭ şi puse pe Scupcină sĕ proclame familia Obrenovicĭ de ereditară.

Ḑece anĭ mai târḑiu Mihailŭ, fiulŭ lui Miloşŭ, fù ucisŭ în grădina Topcider. Cercetarea a constatatŭ, pe dreptŭ séu pe nedreptŭ, că Al. Carageorgeovicĭ tocmise pe ucigaşŭ şi atâtŭ elŭ, câtŭ şi pretinşii lui complicĭ Trifcovicĭ şi Stancovicĭ fură condamnaţĭ în lipsă la 20 anĭ reclusiune. Guvernulŭ sêrbŭ a cerutŭ dela celŭ unguréscŭ extradarea celorŭ 3 criminalĭ, dér guvernulŭ unguréscŭ respinse cererea şi dete ordinŭ tribunalului din Pesta sĕ judece pe acusaţĭ. Prințulŭ Alexandru a statŭ unŭ anŭ de ḑile sub pază în pavilionulŭ unei casarme din Pesta aşteptândŭ resultatulŭ procesului. Acusații fură condamnaţĭ la 9 anĭ închisóre ca autorĭ ai omorului. Insĕ curtea de Casațiă a casatŭ acéstă sentință, admițêndŭ hotărîrea primei instanțe, adecă achitarea.

După achitarea sa, fostul prințŭ alŭ Sêrbiei a trăitŭ la moşiile sale din Ungaria. In timpulŭ rĕsboiului turcorusŭ s'a auḑitŭ vorbindu-se, că fii lui Carageorgeovicĭ ar fi încercatŭ sĕ pue mâna éraşĭ pe domnia Sêrbiei şi se ḑicea, că şi rĕscóla nereuşită din Kraguevaț arŭ fi aranjat'o radicalii în favórea lui Carageorgevicĭ, ceea ce însĕ nu s'a pututŭ dovedi. *„Rĕsboiulŭ.“*

Sinodulŭ gr. or. din Caransebeşŭ.

Inainte de deschiderea sinodului s'a chematŭ spiritulŭ sântŭ şi s'a ținutŭ serviciulŭ divinŭ pentru Emanuelŭ Goszdu, Demetriu Hățieganŭ, D. Peția şi Ana Alesandrovicĭ.

După deschidere, secțiunile sinodului au verificatŭ pre toțĭ deputații afară de Vasilie Nemoianŭ dintre preoțĭ, a cărui alegere mai târḑiu sinodulŭ a şi anulat'o din motivulŭ, că alesulŭ ca comisarŭ consistorialŭ la actulŭ de alegere n'a sciutŭ, că şi elŭ trebue sĕ subscrie protocolulŭ de alegere şi sĕ inducă numele votanțilorŭ şi pre alŭ aceluia, pre carele a votatŭ. Coriolanŭ Brediceanu şi Andrianŭ Diaconu din Bogşia, mai târḑiu au fostŭ verificaţĭ; asemene şi Antoniu Mocioni şi Ionŭ Oprea din cerculŭ Prebulŭ.

Rapórtele senatelorŭ bisericescĭ, şcolare şi epitropescĭ din carĭ s'a constatatŭ progresŭ în îmbunătățirea stărei religióse scolare şi financiare, s'au luatŭ la cunoscință, luându-se totŭ odată concluse speciale pentru asigurarea contrclei şi spriginirea înaintărei.

Celŭ mai însemnatŭ conclusŭ alŭ acestui sinodŭ a fostŭ votarea sumei recerute pentru înființarea unei tipografii diecesane şi a unui ḑiarŭ bisericescŭ-scolarŭ alŭ diecesei — (10,000 fl.), precumŭ şi votarea sumei de 20,000 fl. v. a. pentru ridicarea unui etagiu la casa diecesei. Marĭ speranțe se légă de aceste concluse, — ḑice „Luminătorulŭ« — căcĭ toțĭ dorimŭ sĕ se pună la dispoşițiunea consistoriului tóte mijlócele de a se înfățişa cu demnitate şi a-şĭ representa vederile în publicitate printr'unŭ organŭ, pentrucă numai în ĕstŭ modŭ se frângŭ vêrfurile spinilorŭ maliției şi se rĕspândesce lumina adevĕrului.

De însemnatate e şi conclusulŭ sinodului, prin carele s'a alesŭ o comisiune sinodală, constătătóre din d-nii F. Musta preşedinte, I. Ianculescu, Cor. Brediceanu, I. Budințianŭ, At. Cimponieriu, A. Ghidiu şi Filipŭ Adamŭ, care se va întruni cam 3 ḑile înainte de sesiunea fiăcărui sinodŭ şi va pregăti causele şi agendele ordinare ale sinodului. Prin acéstă comisiune se va eruá starea lucrurilorŭ şi mai lămuritŭ, se vorŭ pregăti pe base tarĭ conclusele sinodului, şi — póte că se va cruța şi timpŭ şi banĭ.

In fine se constată cu bucuriă, că între membrii sinodului s'a restabilitŭ buna înțelegere, delăturându-se orĭ ce desbinare între frații d'unŭ némŭ şi d'unŭ sânge,

fii unei şi aceleiaşî biserici şi naţiunî de o potrivă asuprite şi avisate la sprijinulŭ fiăcărui Românŭ cu inima la locŭ. Admirabilă a fostŭ tactica şi răpitóre a fostŭ argumentarea logică a d-lui Dr. Alexandru Mocioni în acéstă cestiune, din tóte părţile s'a arătatŭ bunăvoinţa de a realisá „armonia“ celorŭ chiămaţî în representaţiunea bisericei, şi aşa pre câtŭ de sfiiţî au fostŭ membrii sinodului între sine la începutŭ, pre atâtŭ de intimî ca fraţii au fostŭ sub durata sinodului.

Hrana ţĕranului.

Hrana este o cestiune imensă în istoria şi starea de civilisaţiune a unui poporŭ. S'ar puté scrie volume asupra rolului ce jócă hrana în tóte manifestaţiunile sociale şi politice ale unei naţiunî, asupra vastei întinderî de fapte, ce alimentaţiunea ţine prin urmare sub dependinţa ei. Astădî istoricii şi filosofii positivişti, când vorŭ sĕ-şî esplice fasele istorice séu starea unui neamŭ óre-care, ei cerceteză, între causele ce lămurescŭ enigmele evenimentelorŭ şi ale situaţiunilorŭ sociale, — cerceteză, dicemŭ, şi regimulŭ alimentarŭ alŭ masei acelui neamŭ.

Hrana este trecută, în sciinţa modernă a Sociologiei, printre cei dintêiu factorî, carî hotărăscŭ şi esplică sórtea şi apucăturile ori-cărei naţiunî. Rolulŭ alimentelorŭ ce neîndurata gură ne reclamă dilnicŭ, ca tributŭ datoritŭ corpului, nu se mărginesce dar, după cum s'ar puté crede la prima impresiă, numai la satisfacerea unei trebuinţe curatŭ fisiologice, la astêmperulŭ fómei, la rĕspunsulŭ ce suntemŭ nevoiţî a da ţipĕtului surdŭ alŭ pântecelui tiranŭ. Influenţa hranei se reflectă din contră, după cum diserămŭ, asupra unui vastŭ cuprinsŭ de fapte, asupra activităţii unui poporŭ, asupra regulării timpului de muncă, asupra bogăţiilorŭ ce póte acumulá, asupra stării sale culturale, asupra stratelorŭ sociale ce se formeză în sînulŭ unei naţiunî, asupra înălţării sale politice, asupra întregului organismŭ socialŭ.

Aşa d. e. celebrulŭ istoricŭ Bückle esplică totŭ secretulŭ vechilorŭ civilisaţiunî ale Indiei, Egiptului şi Mexicului, prin abundenţa de hrană, sub formă de orezŭ, de curmale, séu porumbŭ, ce s'a găsitŭ în tóte timpurile în acele roditóre ţĕrî. Tótă organisaţiunea socială, cu vechile ei caste, întréga cultură străveche, tótă starea politică de atuncî, viaţa, sub tóte manifestaţiunile ei în fine, a celorŭ dintêiu popóre ce au strălucitŭ în istoria civilisaţiunei, ni se arată, în Bückle, cu tóte bunurile şi relele ei, ca unŭ resultatŭ alŭ îmbelşugării alimentare, de care se bucurau pe atuncî neamurile acelorŭ mănóse pămênturî.

Omenii, carî vĕdŭ mai departe de suprafaţa lucrurilorŭ, susţinŭ, şi cu dreptŭ cuvêntŭ, că Anglia n'ar puté sĕ domine astădî Indiile, şi n'ar fi în stare sĕ apese cu sarcinî atâtŭ de grele pe rĕbdătorii Irlandesî, dacă acele popóre ar avé unŭ regimŭ mai substanţialŭ, decâtŭ acela de care se folosescŭ ei, compusŭ la unii din orezŭ aprópe golŭ, la ceilalţî din cartofî, pe când soldaţii Englezî, instrumentulŭ singuranţii de supunere alŭ coloniilorŭ tributare, consumă carne şi pâne de cele mai escelente calităţî.

Dacă hrana unui poporŭ are, aşadar, înrîurirî atâtŭ de adâncî asupra civilisaţiunei şi sórtei de care se bucură elŭ, atuncî se cuvine, credemŭ, sĕ consacrămŭ unŭ studiu fórte atentivŭ acestei piramidale cestiunî a hranei ţĕranului românŭ.

Din nenorocire, noi avemŭ sĕ ne batemŭ multŭ capulŭ. Alţii înaintea nóstră au cercetatŭ, cu tótă competinţa dorită, hrana cu care se îndópă ţĕranulŭ, şi ne-a scutitŭ pe noi de a stá sĕ urmărimŭ acum tóte funestele consecinţe ale miserabilului regimŭ ce duce poporaţiunea nóstră rurală. Câţî-va demografî şi economiştî distinşî, ca d-nii Dr. Obedenar şi Felix, ca junele şi savantulŭ Dr. Istrati, ca d-nii Aurelianŭ şi Ionescu, au semnalatŭ deja relele şi pagubele imense, economice şi sociale, — rele carî isvorescŭ din nenorocita sistemă de alimentare a sătenului românŭ.

Dar e unŭ pĕcatŭ mare pe noi, că tocmai de interesele cele mai vitale ale naţiunii ne ocupămŭ mai puţinŭ, că tocmai lorŭ le aruncămŭ din înălţimea...... întunecimei ce ne domină indiferinţa şi despreţulŭ nostru nesocotitŭ!... Scriu şi strigă din rĕsputerî cei ce vĕdŭ şi înţelegŭ pericululŭ, dar nimenî nu citesce, nimenî nu aude pe aci pe pămêntulŭ lui Traianŭ: ar dice cineva, că suntemŭ o ţară de orbî, o ţară ce şi-a mai vătuitŭ încă urechile pentru orî-ce interesŭ de aprópe alŭ ei..... Noi sĕ ne facemŭ totuşî datoria, până ce-o da pronia cerécă sĕ lumineze şi sĕ desfunde pe cei ce ar puté sĕ aducă reformele marî şi adevĕrate ale civilisaţiunii moderne, reforma omului în traiu şi cugetare, după care au sĕ urmeze neapĕratŭ reforma modului sĕu de a muncí, şi tóte reformele câte le-omŭ fi visatŭ.

Sciinţa, după tóte observaţiunile, teoriile şi cercetările ei esperimentale, dice că unŭ omŭ maturŭ şi cu viaţă activă, cum ar fi de pildă ţĕranulŭ, trebue sĕ ia dilnicŭ o hrană compusă ast-felŭ:

300 gr. carne.
1200 gr. pâne.
250 gr. legume şi verdeţurî.
2 litre vinŭ (o jumĕtate de oca.)

La carî se adaogă grăsimea trebuinciósă pentru preparaţiunea culinară a substanţelorŭ alimentare, şi cantitatea de hrană aci indicată cată sĕ se ia, se înţelege, în douĕ rĕndurî pe di. Cifrele acestea n'au însĕ o însemnătate absolută; din contră, nimicŭ mai variabilŭ decâtŭ hrana în compositiunea şi cantitea ei. Nu tuturorŭ popórelorŭ, precum nicî tuturorŭ individelorŭ, convine acelaşŭ regimŭ.

Hrana trebue sĕ varieze, în cantitate cu clima, cu starea individului, cu felulŭ lui de muncă. Noi presupunemŭ însĕ, în cifrele ce arătarămŭ, unŭ omŭ în stare normală, sub cerulŭ ţĕrii nóstre şi de meseriă plugarŭ.

Hrana astfelŭ compusă ar fi pe de o parte îndestulătóre pentru desvoltarea căldurii necesare maşinei omenescî, spre a produce forţa reclamată de cele 10 séu 11 óre de muncă agricolă, ér pe de alta ea ar corĕspunde esactŭ cu trebuinţa reparaţiunei ţĕsăturelorŭ organice, oxidate şi eliminate în timpŭ de o di. In alte cuvinte unŭ omŭ, care s'ar hrănì cu regimulŭ indicatŭ mai susŭ, ar fi în stare sĕ munceascĕ, veselŭ şi harnicŭ fără sĕ pérdă nimicŭ din greutatea sa corporală. In clima ţĕrii nóstre acestŭ regimŭ ar puté sĕ rĕmână constantŭ şi iarna şi vara, pentru că deşi munca ţĕranului este incomparabilŭ mai uşóră iarna, totuşî raţiunea lui alimentară i-ar fi necesară şi atuncî, ca sĕ pótă resista, fără sĕ-i pese, rigorii frigului de iarnă, adesea fórte simţitorŭ.

Dacă comparămŭ acum ceea ce ştiinţă şi esperienţa prescriu unui omŭ muncitorŭ sĕ mănânce, cu ceea ce consumă ţĕranulŭ nostru, vomŭ rĕmânea surprinşî, cum de nu cadŭ d'anpiciórele ómenii aceştia, cum de-şî mai ţinŭ chiar sufletulŭ în ei. — (»Cultivatorulŭ«)

DIVERSE.

O nebună. — Cetimŭ în »Telegrafulŭ« din Bucurescî: Se dice că mai toţî medicii alieniştî suntŭ nebunî. Fără a da credĕmêntŭ acelora ce dicŭ că nebunia e contagiósă, ne e permisŭ a ne mira de apucăturile ce au alieniştii de a declara de nebună orî ce persónă ce i se presintă. E de observatŭ, că mai nicî odată doctorii nu suntŭ pentru neresponsabilitate mai alesŭ în casurile judiciare. Câte raporturî nu s'au vĕdutŭ, în care se declară că individulŭ examinatŭ nu e în tóte minţile, şi cu tóte astea medicii alieniştî declară, că indivîdii suntŭ cu tóte astea responsabilî de faptele lorŭ. In acestŭ chipŭ, adesea orî se trimitŭ la închisóre individî, a cărorŭ locŭ ar fi trebuitŭ sĕ fie în o casă de sĕnătate. Unŭ asemenea casŭ s'a întêmplatŭ cu o femeă numită Clary, pe care curtea cu juraţî din Drome a condamnat'o la doi anî închisóre. Acéstă nenorocită şi-a ucisŭ bărbatulŭ în nişte împrejurărî fórte curióse. Ea e în vîrstă de 24 anî, cântăreţă de cafe-concert. Măritată de câţî-va anî cu unŭ bunŭ cismarŭ, trăiau bine, aşa că toţî vecinii sciau că trăiescŭ bine. In diua de 18 Februariu d-lŭ şi d-na Clary prândiră la unŭ amicŭ alŭ lorŭ; mâncară bine şi petrecură tótă séra. fără ca sĕ se întêmple ceva. Intorcêndu-se acasă, d-na Clary era fórte iritată şi venindŭ în faţa bărbatului începù a strigá: — »Dacă te vei îmbăta necontenitŭ ca prietenulŭ tĕu, sĕ fii sigură că te ucigŭ.« Clary plecă capulŭ fără sĕ rĕspundă nimicŭ, se duse în camera de culcare şi începù a se desbrăca. In acestŭ timpŭ, femeia se duse în bucutăria, luă unŭ cuţitŭ, pe care ilŭ ascunse sub haină, şi se întórse în camera în care se culcase bărbatulŭ, dicêndŭ: — „Nu vreai sĕ mĕ sĕruţî?« Elŭ înaintă spre ea rîdêndŭ, îndată însĕ scóse unŭ ţipĕtŭ, cădêndŭ josŭ şi vĕrsândŭ sânge. Justina scóse cuţitulŭ de sub haină şi ilŭ împlântă în pieptulŭ bărbatului. — »Ai muritŭ?« strigă ea. Nenorocitulŭ nu rĕspunse nimicŭ, îşî dĕduse cea din urmă rĕsuflare, cuţitulŭ străbătuse inima. Ea a fostŭ arestată îndată; din causă însĕ că era într'o stare deplorabilă n'a pututŭ fi întrebată asupra faptului imediatŭ. A doua di ea declară, că a făcutŭ acésta fiindŭ beată, apoi se întórse şi declară că l'a ucisŭ pentru că era gelósă, apoi ea dise: Nervii suntŭ causa. In privinţa acestorŭ fapte magistratulŭ înţelese că avea de aface cu o nebună. Doctorii însĕ conchiseră, cumcă nenorocita e responsabilă de faptele sale. Curtea însĕ, mai puţinŭ convinsă decâtŭ doctorii de responsabilitatea faptelorŭ, şi luândŭ în consideraţiă loviturile, rănile, a condamnat'o la doi anî de închisóre.

***

Templulŭ cu şerpî. — Miculŭ oraşŭ Weida, în regatulŭ Dahomey, este renumitŭ prin templulŭ sĕu de şerpî. Acestŭ templu este o mică clădire, în care preoţii întreţinŭ o mulţime de şerpî micî şi marî, pe carî îi nutrescŭ cu găinî, paserî, brósce ce se aducŭ de indigenî. Nimicŭ nu este mai ciudatŭ ca o visită făcută în acestŭ sanctuarŭ de dei tiritorî, carî inspiră gróză orî cărui europénŭ. Aceste reptile se vĕdŭ încolăcite suptŭ acoperişulŭ templului, întinse la sóre séu suspendate cu capulŭ în josŭ, ca nisce cablurî enorme. Dândŭ unŭ micŭ bacşişŭ se póte obţiné dela preoţî óre-carî surprinderî: ţinêndŭ în mână o baghetă, face ca şerpii cei mai micî sĕ esecute totŭ felulŭ de eserciţii, dér refusă d'a derangia pe cei marî; de altminterî ei suntŭ fórte marî şi potŭ sĕ omóre unŭ bou strângêngu-lŭ în inelele lorŭ. Adesea se întêmplă, că aceştî deî falşî, întreţinuţî în templulŭ din Weida în numĕrŭ de peste o miiă, părăsescŭ locurile sfinte şi se rĕspândescŭ prin oraşŭ. Atuncî preoţii începŭ o adevĕrată vênĕtóre; ei apucă pe cei micî cu mâna şi pe cei marî îi punŭ în sacî pentru a-i duce la templu. A omorî unŭ şérpe cu intenţiune este o crimă dintre cele mai marî, care se pedepsesce cu mórtea. Décă este unŭ europénŭ care a omorîtŭ reptila, atuncî numai protecţiunea regelui póte sĕ-lŭ scape. Autorulŭ involuntarŭ alŭ morţii uneia din aceste reptile trebuie sĕ anunţe accidentulŭ preoţilorŭ şi sĕ se supună la esercìţii de purificare, carî se repetă în fiecare anŭ. In acéstă ţéră, ca pretutindenî, preotulŭ trăiesce cu ceea ce câştigă din templu, căcî se pretinde că găinile, aduse de cei cucernicî pentru a hrănì pe şerpii sfinţî, suntŭ jumĕtate şi fripte şi mâncate de preoţî.

***

Viaţă lungă. — Cu ocasia facerii recensĕmêntului pentru statistica României s'a constatatŭ, dice »Gaz. Buzĕului,« în comuna Găvăneştî, plasa Câmpu acelŭ judeţŭ, o femee care numĕră 127 anî, şi care încă 'şî păstréză tóte facultăţile.

AVISŬ.

Conformŭ conclusiunei protocolare a adunării reuniunei învĕţătorilorŭ din acestŭ tractŭ, ţinută în tómna anului trecutŭ, în par. Sambou, amĕsuratŭ §-lui 7 din statutele reuniunei, va ţiné adunarea sa de primăvéră în parochia Nasalŭ 14 Maiu a. c. st. n. 8 óre a. m. cu următórea programă:

1. Membrii vorŭ asistá în corpore la celebrarea cultului divinŭ.
2. Cuvêntulŭ de deschidere ilŭ va ţiné preşedintele.
3. Amĕsuratŭ §-lui 3 alŭ statutelorŭ reuniunei se va ţiné alegerea secretarului reuniunei, şi prin acesta culegerea taxei de membru la reuniunea mamă (1 fl.)
4. Cetirea protocolului adunărei de tómnă şi observaţiunile făcute din partea comitetului centralŭ alŭ reuniunei generale.
5. Ţinerea disertaţiunei ce o va predá domnulŭ învĕţătorŭ şi membru alŭ reuniunei mame Alesandru Cupşa, eventualŭ Simeonŭ Bedeleanu »Despre Albină«; şi după împrejurărî, ascultarea mai multorŭ disertaţiunî şi declamaţiunî din adunarea trecută benevole însinuate.
6. Ţinerea propunerei practice din industria domeslică, ce o va face domnulŭ Petru Grama, la care va prevenî.
7. Lecţiunea practică »Descrierea fulgerului şi a tunetului, în sensŭ didacticŭ şi metodicŭ,« ce o va ţiné învĕţătorulŭ localŭ.
8. Observaţiunile ce se vorŭ face asupra disertaţiunei şi lecţiunilorŭ practice.
9. Pertractarea mai multorŭ propunerî şi tractate de interesŭ pentru reuniune, ce se vorŭ însinuá la timpŭ.
10. Desemnarea locului pentru ţinerea adunărei de tómnă, a disertantelui şi propunĕtorului, precum şi materia ce se va prelucrá.
11. Verificarea protocolului adunărei, conformŭ §-lui 15 alŭ statutelorŭ reuniunei districtuale.

La acéstă adunare amĕsuratŭ §-lui 6 toţî membrii ordinarî se invită, precum şi întréga inteliginţă, ca pentru interesulŭ învĕţământului, câtŭ în mai mare numĕrŭ, a se presentá la aceea adunare suntŭ rugaţî.

Sântejude, 27 Aprilie 1885.

Vasiliu Puscariu,
v. prot. şi preş. reun. tract.

AVISŬ

Adunarea generală de ăstŭ timpŭ a »Reuniunei învĕţătorilorŭ români gr. cat. din giurulŭ Cherlei« se va ţiné în 26 şi 27 Maiu nou, adecă a treia şi a patra di de Rusalii în Minthiulŭ-Gherlei, tractulŭ protopopescŭ alŭ Sân-Marghitei, — la care a participá membrii ordinarî în sensulŭ statutelorŭ, ér alţî amicî ai scólei şi ai culture poporalî ca óspeţî — cu tótă stima sunt invitaţî.

Din şedinţa Comitetului administrativŭ, ţinută în Gherla la 3 Maiu nou 1885.

Mihailŭ Şerbanŭ, canonicŭ. preşedinte. **Ioanŭ Hodoreanŭ** secretarŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 24 Aprilie st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	85	86
Renta rom. amort. (5%)	$91^{3}/_{4}$	92
» convert. (6%)	$87^{1}/_{2}$	88
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	31	32
Credit fonc. rural (7%)	99	100
» „ „ (5%)	84	$84^{1}/_{4}$
» » urban (7%)	97	$97^{1}/_{8}$
» » » (6%)	$88^{1}/_{2}$	89
» » » (5%)	$81^{1}/_{4}$	81
Banca națională a României	1110	1130
Ac. de asig. Dacia-Rom.	315	320
« » » Națională	235	240
Aurŭ	$14.^{1}/_{4}$%	$14^{1}/_{2}$%
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 8 Maiu st. n. 1885.

Bancnote românesci	Cump.	8.73	Vênd.	8.74
Argint românesc	»	8 65	»	8.70
Napoleon-d'orĭ	»	9.88	»	9 94
Lire turcesci	»	11.08	»	11.12
Imperialĭ	»	10.07	»	10.10
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusesci	»	120.—	„	$121.^{1}/_{2}$
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

☞ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Maiu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	96 40
Rentă de hârtiă 5%	92.05
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.20
Bonurĭ rurale ungare	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.75
Bonurĭ rurale transilvane	101.—
Bonurĭ croato-slavone	101.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	96 50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	119 50
Renta de hărtiă austriacă	82.—
Renta de arg. austr.	82.35
Renta de aurŭ austr.	106 75
Losurile din 1860	138 75
Acțiunile băncei austro-ungare	852.—
Act. băncei de creditŭ ung.	282.—
Act. băncei de creditŭ austr.	289.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătesci	5.84
Napoleon-d'orĭ	9.83—
Mărcĭ 100 împ. germ.	60 85
Londra 10 Livres sterlinge	124.55

Anunțămŭ acelorŭ onorați cetitori, cari vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecțiunea completă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucuresci	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timișŭ	1.33	—	—	10.15
Brașovŭ (	2.06	—	—	10.50
Brașovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediașŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiușŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vințulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clușiu (	10.08	5·59	9.18	
Clușiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirișŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velințe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriș	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Clușiu (	8.57	5.40	7.08	
Clușiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriș	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vințulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiușŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blașŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediașŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigișóra	4.50	4.17	12.15	
Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Brașovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Brașovŭ (	—	6.00	3.25	
Timișŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucuresci	—	—	10.25	

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiușŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vințulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Șibotŭ	4.35	11.43	
Orăștia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborșin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulișŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovațŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovațŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulișŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborșin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăștiă	10.47	3.46
Șibotŭ	11.14	4.20
Vințulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiușŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timișóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroșeni**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Hațegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Banița	6.43
Petroșenĭ	7.00

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroșenĭ	8.56
Banița	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Hațegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.